

DREPTĂȚEA

Apare în fie-care zi de lucru la amiazi.

Prețul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci). —
Numeri singuratici 5 cr. — Tacsă de inserțiuni:
1 cm. □ 1 cr., plus 30 cr. timbru. — Toate abo-
namentele și tacsă se plătesc în Timișoara.

Redactor responsabil: **Adrian P. Descanu.**

Redacțiunea și Administrațiunea: Timișoara,
cetate, strada Zápolya (Temesvár, Festung,
Zápolyagasse), Nr. 4.
Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4.

Maghiarii și dl Sturdza.

Timișoara, 31 Octobrie n.

E de interes pentru noi a cunoaște modul de cugetare și al combinațiilor maghiare făcute din incidentul vorbirei-program a dlui Sturdza. La așa vom lua de basă vocea celei mai lăzite și mai bine redactate foi maghiare din Budapesta, adică, »Bpesti Hirlap« nrul 296 de la 29 curent.

În presupunerea, că Carol, regele »Hohenzollern«-ian, și principele D. Sturdza, liberalul conducătoriu al României și totodată »dușmanul« maghiarilor, vedând pericolul iminent pentru existența României, cauzat prin mișcările panslave giur-impregiur și prin punerea piciorului muscal în Bulgaria, totuși s'au spăriat de acest pericol și au alergat sub scutul Austro-maghiarilor, unicul scut care le poate scăpa vieța și libertatea, — scrie acestea:

»Deci noi acum din inimă salutăm pe Sturdza, care, numit ministru responsabil, tinde a repara agitațiunile sale, comise în contra Ungariei pe timpul conducerii opozițiunii sale, abjurând în public irrendenta valachilor. Bine face. Noi din inimă îi primim scusele, ba dăm încă chiar credemint cu vintelor sale, după ce acelea nu numai că rezultă din pozițiunea sa politică: ca reprezentant al țerei sale, ci corăspund pe deplin situațiunii politice«.

Nici că mai avem trebuință a spune, că nobila sentență maghiară se reduce la enunțațiunile făcute de dl Sturdza cu privire la situațiunea esternă. Avem numai de adaus încă, că matadora maghiară într'una dăscălește, în mod binevoitoriu protecțional, pe »cumințitul« Sturdza, și îl încredințează, pe el și partidul său, că dacă el acum a uitat cele ce a comis, atunci bucuroși le iartă și maghiarii! Însă le eartă numai în presupunerea, că (cei din Rom.) nu vor uita cele ce acum le-a rostit »vezirul« lor, când a promis, că se vor contenii de ori-ce influință agitătoare în afacerile interne ale statelor vecine, special în ale Austro-maghiarilor, apoi că pe connaționali lor din țeara maghiară nici odată nu-i vor agita în contra legii și a ordinii etc.

În fine nobilul și valorosul maghiar spune, că nu-și face iluziuni, nici așteaptă, ca Urechia și cu Liga să lucre pentru Ungaria și pentru maghiari, dar' totuși consideră ca un lucru favorabil, dacă ministrul prim al României și conducătoriu naționalistilor ar desavua Liga și politica ei antimaghiară!

Mărturisim cu mult regret, că timpul și împregiurările ce timp de 30 de ani ni-s'au creat sistematice din partea maghiară și în câțva — fatal — din partea României, mai ales a dlui Sturdza cu ajutorial celor puși la cale prin influința D-Sale, nu ne permit, ca deja de asta-dată să intrăm într'o discuțiune publică și amănunțită asupra cestiunei, pe basa datelor și esperințelor noastre, în esență încă secrete și rezervate. Dar' cu toate acestea o observare totuși trebuie să facem dlor maghiari, mari politici de la »Bp. Hirlap«: că dînșii tare se înșeală ori se sinamăgesc, când judecă și se rostesc în modul acesta.

Neamțul dice: »Umgekehrt ist auch gefahren«

În esaltațiunea de grandomania ce pururea i-a stăpânit și-i stăpânește, fie din orbiă ori din rătăcire, înțeleptii de la »Budapesti Hirlap« vor să facă lumea să creadă, că »pericolul îmbrățișării muscale« prin ocuparea peninsulei balcanice, peste tot luat pentru România și pentru români este mai mare și mai eminent!

Nu va fi poate chiar așa. Lumea mai puțin preocupată de grandomania și — poate — mai bine cunosătoare a situațiunii și a relațiunilor între state și popoare, altcum știe și pricepe lucrul.

Adecă lucru stă — credem noi — așa: pericolul este pentru întreagă Europa liberă și civilisată mai mare; și de oare-ce maghiarii se numără pe sine cu »imperiu lor maghiar« (Magyar birodalom) în fruntea sau cel puțin în centrul acestora, atunci este un lucru natural, că pericolul pentru ei și viitoriul lor întrece cu mult pe cel pentru români. Nu se poate nici presupune, că muscalul va fi atât de prost, ca să înainteze spre Balcan și Adria astfelu, că se-și lase în coastă și pe maghiari ca gendarmi ai triplei alianțe. De aici rezultă, că în cât pentru scopurile colosului de la nord, în tocmai »imperiu maghiar« le stă în cale și deci aci este pericolul mai eminent!

În cât privește judecata asupra Dlui Sturdza și a mișcării noastre naționale dincolo și din coace de Carpați, se vede că domni de la »Bp. H.« ca și ceialalți connaționali ai lor, nici o dată n'au aflat a fi lucru demn să ne cunoască și aprecieze sincer și adevărat. Ei totdeauna s'au mulțămii cu scopurile lor de a ne stăpâni și exploata în modul cum s'a esprimat Kossuth Lajos la anul 1848: »Az oláhok járomba foghatod, mint a marhát, melytől valóban csak annyiban külömbözök, hogy beszél.« (Pe român poți să-l prinzi în jug, ca pe dobitoac, de care numai într'atâta se deosebește, că vorbește.)

Pe dl »Mitică« Sturdza îl cunoaștem noi mai bine și de mai mult; asemenea cu relațiunile neamului nostru către popoarele vecine și către statele europene suntem noi mult mai în curat de cât toți domni maghiari din lume. Despre aceasta poate că ni-se va dá ocaziune a-i convinge: atunci, când va veni timpul, ca să ne înțelegem, când dînșii se vor vedea izolați de către toată lumea, usați, storși și părăsiți și de amicii lor de ași: nemții și jidani, și se vor apropia și interesă de noi cu iubire și încredere.

Rămâne deci să mai așteptăm și îndurăm — poate — lung timp, până când soarta ambelor popoare va alege: dacă aceste două popoare, români cu maghiarii, cari, după judecata dreaptă și înțeleaptă a tuturor politicilor nepreocupați de patima egoismului și a inchipuirilor bolnăvicioase, sunt ori ba chiămate și destinate de a formă împreună și în reciprocă solidaritate și sinceră dragoște: corectivul echilibrului puterilor disparate, un stat puternic în Ungaria, sau că, înstrăinate prin intrigă și perfidia, vor avé să continue dușmănia, înstrăinarea și sfășiarea între sine, ca ambele să peară împreună ca vai de ele?!

Austro-Ungaria.

Cestiunea stindardului maghiar în dieta provincială croată. Conteul Khuen-Héderváry răspundând la interpelarea făcută cu privire la cestiunea stindardului maghiar dice, că înarborarea stindardului maghiar nu se bazează pe lege, ci numai pe basa usualui esercitat de guvernele de mai înainte. La întrebarea interpelatorului cu privire la mijlocirea de la monarch a grațiarei studenților închiși, banul a dat răspuns negativ. Cu privire la Fiume răspunde banul, că el stă pe basa condomeniului teritorial și dice, că cestiunea aceasta e resolvată deja prin lege. Ministrul-president maghiar s'a prezentat la Agram ca reprezentantul unității statului.

Majoritatea a luat răspunsul la cunoștință.

România.

Inaugurarea palatului justiției în București. Pe malul drept al Dîmboviței în apropiere de vechile aședeminte Bîncovenesti, în locul unde eră vechiul Divan, se află ridicat astăzi un edificiu mareț, care este primul palat al justiției din țeară. Una din fațadele palatului, adecă aceea dinspre Dîmbovița, înfățișează o priveliste din cele mai frumoase; ear' lăuntru, instalațiunile și tot arangiamentul nu lasă nimic de dorit, toate sunt admirabile. Întrând pe usa cea mare dai peste sala, »pașilor perduți«, o sală mare și spațioasă. La dreapta și la stînga sunt scări de marmoră, cari conduc la etagiile de sus. În etagiul întâiu sunt instalate Curtea cu jurați, secțiile tribunalului, secția de notariat și tribunalul de Comerciu. În etagiul al doilea sunt Curtea de Casăție (secțiile unite), celelalte două secții ale înaltei Curți, fiind una la dreapta și alta la stînga, Curțile de Apel și Camerele pentru advocați. Atât salele de ședință, cât și toate celelalte sale și Camere sunt frumoase, spațioase, bine arangiate având mobilierul de stejar sculptat, ear' fotoliurile îmbrăcate cu piele de vițel. Ca un mic detaliu, de oare-care interes, în privința clădirii putem spune, că suprafața totală a acestei clădiri este aproape de 13.000 m. p.; și că Construirea palatului s'a început la 1890 costând în total suma de 6.500.000 lei. Intemplarea a făcut, ca această măreață clădire, această podobă frumoasă a Capitalei, zidită de guvernul conservativ, să fie inaugurat sub liberali. Această inaugurare a avut loc eri cu o solemnitate deosebită, fiind favorisată în același timp de o vreme admirabilă.

Majestatea Sa Regele a pronunțat la inaugurare discursul următoriu:

Pus'am acum 5 ani, aproape de odată, temelia a două însemnate lucrări; mai tot în același timp Ni-a fost dat să le punem peatra cea din urmă: una de un interes european, podul peste Dunăre, care a desvilit în ochii lumii marele nostru avânt economic; cea de a doua, acest frumos Palat, dovadă a dorinței noastre de a dá justiției un lăcaș demn de înalta ei menire.

Cu o deosebită mulțumire ved dar' astăzi înălțându-se majestos în Capitala Țerei acest templu al Dreptății, în care suntem adunați spre a sərbă deschiderea lui. El ne înfățișează icoana prezentului, cu atât mai îmbucurătoare, că e proaspăt în amintirea noastră trecutul cu alcătuirea lui judecătorească neîndestulătoare și cu modestele lăcașuri unde se dá dreptate.

De mult încă datoram justiției un adăpost statornic și vrednic de însemnătatea ei precumpnitoare în vieța națiunilor. Îl va avé de acum, și acest falnic monument va deșteptă în mintea fie-căruia respectul ce se cuvine uneia din cele mai înalte întocmiri omenești.

Înțelegem cu toții că înălțare și vrednicie vor câștigă justiția și magistratura, când vor fi încungiurate de fala esteroară trebuincioasă. La începutul erei creștinești, mărețele basilice consacrate justiției de către Romani au fost preschimbate în biserici de către creștini. Palatul justiției, închinat aplicațiunii principiilor de drept, ca și o catedrală, trebuie să însufle simțiri potrivite cu marea instituțiune ce el adăpostesc.

Libertatea nu are ființă de cât prin legi, și legea rămâne cuvânt fără temei, dacă justiția, totdeauna nepărtinătoare, nu impune tuturor același respect, același sentiment de răspundere. Dreapta aplicare a legilor este deci scutul cel mai puternic al libertății, ear' magistratul ține acest scut în mâinile sale.

Sunt încredințat, că această misiune socială a judecătorilor va fi pururea nestrămutată cugătare de care dînșii se vor călăuzi. Dovețile ce au dat până acum de luminile și nepărtinirea lor îndreptățesc încrederea Mea și a Țerei în viitoriu.

Vă aduc mulțumirile Mele pentru sentimentele de devotament ce cu atâta căldură 'Mi arătați și de astă-dată. Fiți și d-voastră bine încredințați că 'Mi voi da fără preget, ca în trecut, toate silințele spre a ridica tot mai mult vața puterii judecătorești, ocrotind activitatea ei prin garanțe tot mai mari.

Măndru de tot ce poate înălța propășirea și mărirea scumpei noastre Românie, încredințez acest Palat, ale cărui uși se deschid astăzi, magistraturii și baroului, cu deplina convingere că ei, deopotrivă și de a pururea, vor fi pătrunși de înalta și însemnata lor chemare.

Străinătate.

Comploturi ruso-bulgare.

(Inrolarea macedonenilor. — Comitete secrete. — Odiseea unui consul. — Ce faceă prefectul?)

Sub titlul de mai sus „Adevărul“ din București în nrul său de Marți (17/29) are următoarea corespondență:

Și pe vremea, când administrațiunea noastră își bătea joc de lume și o despoia, făcând numele de român sinonim cu escroc și imoral, bulgarii ruso-fili puneau mâna pe situațiunea economică și politică a Dobrugei. Ei lucrau acolo ca într'o provincie bulgărească, organizau asasinarea lui Stambulow, bande pentru Macedonia, și lansau proclamațiuni anti-românești sub nasul administrației.

Că asasinul lui Stambulow a pornit din Tulcea — el e nepotul bulgarului Hagi Petrow din acest oraș — asta e un lucru știut de toată lumea. Dar' ceea ce nici guvernul chiar n'o știă, e, că bulgarii din Tulcea angajiau oameni pentru revoluțiunea din Macedonia.

Acești oameni erau plătiți a 100 fr. unul și fotografiați în grupuri de 10—20 cu o mână pe inimă și cu alta în aer, în semn de jurământ solemn. Fie-care purtă cusut pe umăr un număr de ordine.

Una din aceste fotografii e în posesiunea unui domn din Tulcea, care mi-se pare că a semnalat faptul autorităților românești fără ca acestea să se sinchisească.

Dacă consulul turcesc n'ar fi luptat din răzputeri, bandele cari s'ar fi pornit din Dobrugea, sau ar fi trecut pe acolo pentru Macedonia, ar fi luat proporțiuni mari.

Bulgarii aveau — poate au și-acum — două comitete: unul care lucra pentru Macedonia și altul pentru alipirea Dobrugei la Bulgaria.

Toți diriguitorii acestei îndoite mișcări erau membri în consiliul comunal și județian, oamenii de casă, prietenii de toate dîilele, intimii prefectului.

E inutil să le dau numele, și un copil din Tulcea ț-i poate spune, numai D. procuror general Bastache s'a făcut că nu știe, n'a audiat, și a neglijat de a face perchișițiuni acolo unde trebuia să facă.

Și acești domni au intrat în consiliul comunal și județian, fiind-că prefectul i-a desemnat și fiind-că românii n'au drept de vot în orașele Dobrugei, unde există un cens esorbitant, ca să poți fi alegătoriu.

Singurul om care a luptat în contra spionilor ruși și în contra bulgarilor, a fost consulul turcesc, Cadri-Bey. El a purtat o luptă homerică în contra acestora. Cu ajutoriul consulului general din Galați reușise să câștige în parte-i pe câțiva agenți bulgari, cari îl înștiințau la vreme de toate proiectele lor.

Într'o noapte aflând că bulgarii se adună într'o casă pentru a pune la cale trimiterea de bande în Macedonia, consulul s'a ascuns în ieslele unui grajd și a ascultat tot ce se proiecta. De'l prindeau, îl asasinau de sigur.

Și pe când omul acesta făcea ce putea, prefectul trimitea rapoarte peste rapoarte în contra lui, atât la București, cât și la ministrul nostru din Constantinopol, cerindu-i destituirea.

Prefectul nu se deslipea un minut de familiile Teodorow și Cealicow, eră nedespărțit de Celibidachi, și în restul timpului stă pe balconul prefecturii, numai în cămașa de noapte, pariind cu polițaiul dacă vapoarele cari se apropiau de Tulcea purtau pavilion grecesc sau englezesc.

Și când D. Tache Ionescu a venit la Tulcea, prefectul i-a propus să-l ducă mai întâiu pe la biserica rusească și bulgărească, fapt, care a

făcut pe ministru să-l apostrofeze violent și în public pe prefect.

Prefectul habar n'avea sau tolera cu știință, ca sub-prefectul Moruzi din Sulina să facă coruri cari să cânte imnul rusesc pe vapoarele rusești și să banchetuiască cu oficerii vapoarelor marinei de războiu din Rusia.

Ni-se denunță, că Moruzi, pe care guvernul nu l'a revocat încă, continuă să facă ce a făcut, adeca să fie pur și simplu un om de încredere al Rusiei la Sulina.

Mâne voi încheia seria de articoli asupra Dobrugei, cu espunerea câtorva măsuri cari ar trebui luate pentru a se pune capăt situațiunei nenorocite a acestei provincie.

Crisa de cabinet în Francia. (Paris, 30 Octob.) Presidentul *Faure* a primit eri în audiență pe fostul ministru-president *Ribot*, cu care a conferat asupra situațiunei. După amiazi au fost la audiență presidentul senatului și al camerei. — În sferile parlamentare se crede, că pe adi seara va fi chemat în audiență *Bougeois* și că presidentul *Faure* va face cu toată lojalitatea încercări pentru formarea unui cabinet radical. Se crede însă de neverosimil, ca politicianilor radicali să le succedă a formă cabinet. Părerea generală e, că în cazul acesta earăși *Ribot* va fi însărcinat cu formarea cabinetului.

Socialistii acasă pe *Ribot*, că însuși a pregătit căderea cabinetului său propriu, pentru ca astfel să o nouă încredințare cu formarea de cabinet să se scape de fostul ministru de justiție, cel de interne și cel de războiu, și astfel nu mai fiind legat de faptele acestora, să taie calea interpelețiunilor referitoare la greva din Carmaux, la cestiunea războiului din Madagascar și la afacerea călei ferate sudice.

Pregătiri de războiu în ostul Asiei. (Petersburg, 30 Octob.) *Novoje Vremja* raportează din *Peking*, că flota engleză se concentrează la *Fu-Ceau*. Numita foaie spune și aceea, că Anglia caută pretecest spre a declara Chinei războiu, ca astfel să împedecă succesele Rusiei și să-i rehabiliteze pe Oceanul pacific autoritatea sdruncinată.

Turburările din Turcia. (Constantinopol, 30 Octob.) Rapoartele despre esecesele din Asia-mică emanate din fanatismul muzulman, produc serioase îngrijiri chiar și în cercurile guverniale, fiind-că există temerea, că va erumpe generală revoluțiune muzulmană în contra creștinilor. Sub presidența sultanului se țin în fie-care seară consilii de ministri, dar' din cauza divergențelor de păreri nu se poate ajunge la nici o hotărâre concretă.

(Athena, 30 Octob.) Pe insula *Creta* turburările țin încă. În săptămâna trecută s'au întâmplat sângeroase ciocniri între gendarmeria și câteva sute de tineri greci. Acestia s'au retras în munții albi și acolo așteaptă înarmați desnodământul lucrurilor. Dacă Poarta nu va esecută statutul din 1868 și contractul din *Aleppo*, tinerii acestia — cam 400 — sunt decisi să proclame revoluțiunea.

(Londra, 30 Octob.) Agența *Reuter* raportează, că în *Aleppo* în apropiere de *Maras* a decurs între trupele turcești și armeni o luptă de trei zile. Amănunte lipsesc.

(Constantinopol, 30 Octob.) În urmarea întâmplărilor sângeroase din Asia mică s'au concentrat la locurile amenințate trupe militare. Tot-odată s'a decis chemarea sub arme a unei clase de rezervă și a câtorva batalioane de redifi.

Poarta voiește să denumiască de president al comisiunei de controlă pe ministrul de externe, dar' marile puteri nu se invoesc.

Din cauza evenimentelor din Asia mică reformele suferă întârziere, fiind-că Poarta, provocându-se la cele ce se petrec în Asia-mică, amână esecutarea lor.

Armata rusească la hotarele noastre. (Petersburg, 30 Octob.) La granița ruso-austriacă s'au făcut în zilele trecute noue aședări de trupe rusești, așa că corpul de armată 11 și 12 acum e concentrat în *Rovno*, ceea ce în cas de mobilizare constituie un avantajiu de 4—5 zile.

Din municipii.

Raporturi despre alegerile municipale.

Vișag, 29 Octob n.

Alegerea membrilor comitatensi în cercul *Vișag* s'au finit cu învingerea partidului național. Din 71 voruri date domnii *Traian Barzu* și *Nicolae Sciopane* au intrunit 52 (ear' pe partea contrară 19 voturi). După comune s'au dat din *Vișag* 26, din *Remetea-Pogonici* 19, din *Scăiuș* 6, din *Dragomirești* 1.

După finirea alegerii s'au făcut frumoase ovațiuni aleșilor, mai vârtos parochului asesor consistorial și conducătorului *Nicolae Sciopane* din *Remete-Pogonici*, care fiind present a contribuit mult la frumoasa isbândă. Fibrul *Podhradszky* încă a fost present, dar' ce să-i faci. Trăiească aleșii, trăiească alegătorii!

Un alegătoriu.

Maidan, 29 Octob n.

Bravii alegători din cercul electoral al *Maidanului* (lângă *Oravița* din *Caras-Severin*) sub conducerea bravilor și neînfricților preoți și învățători au dovedit lumii și de asta-dată ca totdeauna, că sunt vrednici a se numi model de imitare, alegând cu o majoritate preponderantă de membri comitatensi pre toți 4 candidații partidului național român în persoanele dlor:

1. *Alexandru Popovici*, protopopul *Oraviței*.
 2. *Iosif Olariu*, emerit. învățătoriu în *Maidan*.
 3. *Petru Alexi*, preot în *Broșteni*.
 4. *Alexie Toader*, preot în *Ciudanovița*.
- Ear' din periodul trecut avem aleși pre:
1. *Dr. Alexie Manguica*, avocat în *Oravița*.
 2. *Dr. Petru Cornean*, avocat în *Oravița*.
 3. *I. E. Țeranu*, bibliariu în *Oravița*.
 4. *Paul Crașovan*, teleg. în pensiuine din *Maidan*.

Adecă: toți 8 reprezentanții sunt români aparținători partidului național.

Ceea-ce am onoare a ve aduce la cunoștință, conformându-me apelului *Dvoastre*.

Decursul alegerii, în urma însărcinării primite de la dl *Alexandru Manguica* și *Dr. Ioan Nedelcu*, cari din dîcîri până în noapte au stat lângă noi, îl veți primi de la noi în zilele acestea.

Să trăiească națiunea!

Rap.

Adunarea generală

a „Societății pentru fond de teatru român“.

(Raport special al „Dreptății“.)

Brașov, 27 Octob n.

(Continuare.)

Diua a doua.

Eri la 11 ore a. m. președintele ședinței și vice-președintele „Societății“, dl *Iosif Vulca*, deschide ședința la care s'a prezentat un public destul de numeros.

După ce se verifică protocolul luat în ședința trecută, urmează raportul comisiunei pentru câștigarea de membri noi. Raportor dl *Lazar Nastasi*. Din acest raport reieșă, că s'au mai înscris 8 membri ordinari, cari împreună cu cei înscrisi în președintele adunării dau numărul de 59, un număr destul de mare în raport cu cel al membrilor „Asociațiunei“, cari de toți au fost numai 88.

Se pune apoi la ordinea zilei raportul comisiunei asupra socoților *cassariului*. Din cenzura cetită de dl *Arsenie Vlaicu* reieșă, că *cassa* se află în bună ordine; se ia la cunoștință faptul, că averea „Societății“, carea în 15 Iuliu 1890 a fost numai de 51.785 fl. 59 cr., până la data de 4 Martie 1895 a crescut cu 16.328 fl. 28 cr., și astfel averea „Societății“ până la acel dat face suma de 71.213 fl. 87 cr., din care subtrăgându-se suma de 100 fl. neincassabilă a lui *Ioan Barcianu*, rămâne avere curată de 71.113 fl. 87 cr. v. a.

Comisiunea propune, ca adunarea generală să iee la cunoștință raportul *cassariului*, tot-odată să se deie absolutoriu comitetului de până acum, cu rezerva însă, ca el să presinte și să deie socoteli amănunțite despre averea „Societății“ și despre administrarea ei. Asupra împregiurării, că fostul comitet a dat administrarea averii „Societății“ institutului „*Albina*“ din *Sibiu*, comisiunea vine și propune, în înțelesul căreia fiitorul comitet va ave el însuși datorița de a administra averea „Societății“. La aceasta propunere se naște o discuție mai lungă la care iau parte domnii *Petra-Petrescu*, *Ioan cav. de Puscariu*, *Vlaicu* și *G. B. Pop*, care făcând o mică modificare în propunere, aceasta se primește.

Urmează apoi referada comisiunei asupra raportului comitetului *Societății* și insinuarea altor propuneri în interesul fondului.

Referada acestei comisiuni cu gust, tact și pricepere compusă a fost unul dintră cele mai însemnate și mai de valoare acte ale adunării generale.

Ideile sănătoase și propunerile salutare ale comisiunei acesteia au fost cu aplauze primite de întreaga adunare.

Vederile comisiunei sunt următoarele: Comitetul să administreză singur averea „Societății“ și să chivernisească cum va fi mai bine și mai rentabil, înscrierea alor patru membri noi aflători în *Pesta*, să se iee cu plăcere la cunoștință, tot așa și partea aceea a raportului, în care se spune, că „Societatea“ numără 49

membri fondatori și 39 ordinari. Restanțierii se se provoacă încodată, ca să-și plătească tacsele, ear' dacă nu și-le vor plăti, atunci să fie șterși din lista membrilor „Societății“. Diplomele se se estradeie numai acelor membri, cari îndată la înscriere vor depune taca cuvenită, sau dacă vor subscrie obligațiuni în regulă. În fine comisiunea propune să se aducă mulțămită comitetului și să se deie absolutoriul, însă cu condiția, ca ulterior să predeie socoteli în regulă despre averea „Societății“ și despre administrarea ei.

Partea a doua a raportului comisiunei constatătoare din domnii: *Andrieu Bârseanu* raportor, *George B. Popp*, *Dr. George Baiulescu*, *George Dima* și *Dr. Iosif Blaga*, fiind ea de un interes mai mare pentru publicul român, o voui dá-o așa, după cum a fost concipiată.

„Pe basa celor esperiate din raportul general și din adnecele lui, și având în vedere progresul „Societății“, comisiunea își permite a face următoarele propuneri de sinestătătoare:

1. Având în vedere, că colonia română din Budapesta, sediul de pân' acum al comitetului „Societății“, este de tot mică și cu deosebire compusă din funcționari, cari nu au destulă stabilitate în privința domiciliului, așa, în cât deoparte numai cu greu se poate întregi comitetul „Societății“ din sinul acestei colonii, ear' de altă parte este espus la schimbări continue, după cum arată praesa din ultimii 5 ani;

având mai departe în vedere, că Budapesta este o localitate prea depărtată de masele poporului român, așa, în cât residând aici comitetul, nu poate stă în legătură destul de strînsă cu diferitele elemente cari ar pute contribui la promovarea scopurilor „Societății“, și astfel nu poate deșteptá un interes destul de demn pentru aceasta „Societate“ în sinul poporului nostru;

considerând mai departe, că poate a sosit timpul, ca pe lângă adunarea de mijloace materiale, „Societatea“ noastră să se gândească și la realizarea adevăratei ei meniri, spre care scop încă este de lipsă, ca conducătorii ei să steie în strînsă legătură cu publicul cel mare românesc:

comisiunea află de lipsă a propune, ca pe pe viitoriu sediul comitetului să nu mai rămână în Budapesta, ci să se mute într'un centru din mijlocul masei poporului românesc. Anume comisiunea este de părere, că în împregiurările actuale cel mai potrivit loc pentru acest scop ar fi Brașovul, care posedă o inteligență numeroasă și care este aședat într'un ținut, unde elementul românesc este destul de bine reprezentat. Aprobând onor. adunare această propunere a comisiunei, comitetul, care se va alege pe trieniul 1895—1898, să aducă imediat schimbarea sediului la cunoștința Înaltului guvern, conform §. 10 din statute.

2. Având în vedere greutatea întâmpinate în timpul din urmă cu ținerea adunărilor generale ale „Societății“;

având în vedere, că ar fi consult să se concentreze cât se poate de mult diferitele noastre întreprinderi culturale, ca astfel publicul nostru să nu fie espus prea des la sfôrțări materiale,

comisiunea propune, ca pe viitoriu adunările generale ale societății noastre să se țină totdeauna în același timp și loc cu adunările „Asociațiunei transilvane“ ale „Astrei“, cu ocaziunea cărora se adună public român din toate părțile țerei.

3. De oare-ce ar fi în interesul societății noastre, ca și femeile să contribue la promovarea ei' comisiunea propune, ca pe viitoriu și femeile să poată fi membre atât fundătoare cât și ordinare, pre cum și ajutătoare, cu atât mai mult, căci aceasta nu stă în contradicere cu statutele societății.

4. Dorind, ca activitatea societății să fie mai bine cunoscută de publicul nostru, comisiunea propune, ca pe viitoriu comitetul să publice în fie-care an pe lângă organul oficios al societății „Familia“, în mici broșuri raportul despre activitatea sa, împreună cu conspectul membrilor. Broșurile acestea vor avé a se distribui într' membri înainte de adunarea generală.

5. Având în vedere, că societatea dispune deja de o avere considerabilă, așa în cât, după părerea comisiunei, a sosit timpul, ca să ne cugătăm la punerea în esecutare a adevăratului ei scop, onor. adunare să însărcineze pe comitetul viitoriu, ca să studieze modalitățile cele mai potrivite, sub cari s'ar pute realizá cele cuprinse în §§ 1 și 31 ai statutelor, fie prin subvenționarea unei societăți ambulante dramatice, fie prin organizarea și subvenționarea unor societăți de diletanți, sau în fine prin premiarea unor piese acomodate a se reprezintă în sinul societății noastre românești. Comitetul să fie îndatorat a espune viitoare adunări generale rezultatul consultărilor sale.

6. Comitetul să fie însărcinat mai departe a cercetá, că nu s'ar pute oare îndeplini cele provédute în § 12 din statute, că adecă să se înființeze în punctele principale din ținuturile locuite de români filiale pentru promovarea scopurilor societății? — Subscriși: *Andrieu Bârseanu* raportor, *George B. Popp*, *Dr. Baiulescu*, *G. Dima* și *Dr. I. Blaga*.

Primindu-se raportul în general, se desbate apoi punct de punct.

La punctul I. al propunerilor de sine stătătoare ia cuvântul dl. *adv. Demianu*, și arătând motivele, pentru ce Budapesta nu mai poate fi sediu al „Societății“ spriginește cu toată caldura propunerea aceasta a comisiunei.

Dr. Val. Bologa face însă contra-propunerea, că numai comitetul viitoriu să vină cu propuneri în înțelesul permutării sediului, de oare-ce membrii „Societății“ afiători la aceasta adunare generală sunt noi și nu ar fi bine, și nici echitabil — dice d-sa — să hotărîm noi asupra permutării sediului comitetului din fruntea „Societății“.

Contra-propunerea dlui Bologa o susține și dl. *Petra-Petrescu*.

La acestea răspund mai întâiu dnii *Dr. Baiulescu* și *Dr. I. Blaga*, desfășurând pe larg toate motivele, cari au îndemnat comisiunea să vină cu propunerea sa de a se schimbá sediul. „Din anul 1888 „Societatea“ nici că s'a mai constituit — dice dl. Blaga — interese ale neamului românesc pretind, ca sediul să se schimbe, căci Pesta în împregiurările actuale, când de abia se află câte un român doi, cari apoi mai depind și de guvern, și nici de cum nu pot și nu sunt în stare a produce o activitate rodnică pentru prosperarea „Societății“. La toate adunările generale numai pe dl. *Vulcan* îl vedem — continuă d-sa — ear' ceilalți sunt reținuți de afacerile lor, și „Societatea“ se abrutisează cu totul“. După ce vorbește și dl. *Vlaicu*, spriginind și dînsul propunerea comisiunei, dl. Val. Bologa se lasă a fi convins de motivarea antevorbitorilor și-și retrage contra-propunerea.

Președintele ședinței domnul *Iosif Vulcan* pune la vot propunerea comisiunei și contra-propunerea domnului Val. Bologa, însușită de dl. *Petra-Petrescu*. Propunerea comisiunei se primește de cătră toți cu excepțiunea unui singur vot, ear' președintele enunță, că „sediul comitetului Asociațiunei pentru fond de teatru român de aci încolo va fi Brașovul.“

Ce privește locul ținerei adunărilor generale ale „Asociațiunei“ președintele declară de la început, că el din a sa parte nu aproabă propunerea de a se ținé adunările generale deodată și în același oraș cu ale „Astrei“.

Dr. *Baiulescu* spriginește propunerea comisiunei, după care membrul *Arsenie Vlaicu* face o propunere cu înțelesul, ca comite „Societății“ să se pună în conțelegere cu comitetul „Astrei“ totodată și cu orașul respectiv unde are să se țină adunările.

Propunerea dlui *Vlaicu*, spriginită și de dl. *Bologa*, se primește și din partea membrilor comisiunei și astfel și din partea întregii adunări.

Dl. *Ioan cav. de Pușcariu* face apoi propunerea, ca comitetul cel vechiu să poarte și pe mai departe agendele societății, vorbesc însă contra propuneri dnii: *G. B. Popp*, *Arsenie Vlaicu* și *Demianu*. Propunerea dlui *Pușcariu* nu se primește și astfel se purcede la alegerea noului comitet. Ședința se suspinde pe cinci minute în cari toți cei prezenți așteptau cu încordare rezultatul alegerii.

Redeschidându-se ședința candidații se aleg cu unanimitate: Eată numele lor: *Iosif Vulcan* președinte, *George B. Popp* vice-președinte, *Virgil Onițiu* secretariu I, *Vasile Goldiș* secretariu II, *Dr. Valeriu Bologa* cassariu, *Coriolan Brediceanu* și *George Dima* membri în comitet.

Dl. *Iosif Vulcan* mulțamește pentru încrederea pusă într'insul „e o neprețuită recompensă — dice d-sa — pentru stăruițele mele de 25 ani“. Vorbirea a fost primită cu aplause.

Se ceteșc apoi depesiile sosite într' cari una concipiată în termini călduroși sosită de la profesorii din *Brad*, ear' alta din *Făgăraș*, scrisă de mai mulți fruntași, cari invită „Societatea“ ca să-și țină pe anul viitoriu adunarea acolo. Invitarea se ia cu mulțămită la cunoștință, hotărîndu-se a se ținé adunarea generală viitoare în *Făgăraș*.

Erau 2 oare, timpul când se se înceapă banchetul, obiectele puse la ordinea zilei se tractează toate în modul cel mai esemplar. Comisiunea aleasă verifică protocolul acestei ședințe purisat deja de notarii *Goldiș* și *Popescu*, ear' președintele închide ședința printr'o vorbire mēduoasă, mulțamind brașovenilor pentru interesul ce'l arată față de „Societate“, apoi comitetului arangiatoriu în frunte cu dl. *Onițiu* și încheie cu cuvintele: „Să dee Dumneșeu, ca „Societatea“ să-și poată realizá cât mai curēnd mărēțul ei scop!“

Avis. Avisăm pe onor. abonați ai foilor noastre, că cu începere de la 1-ma Novembre 1895 (māne) *espedițiunea foilor noastre se va face în localul nostru administrațional*, mai comod pentru domnii cari înșiși trimit după foaiă. În fie-care și la oara 11^{1/2}, n. de amēdi se pot primí numerii ce apar în anumită și. Domnilor abonați din suburb. *Maere* și *Josefin* li-se va trimite foaia pe cale postală, ear' celor din cetate și *Fabrik* li-se va trimite prin portărel, mai repede de cât până acum.

Administrațiunea foilor „Dreptatea“ și „Foaia de Duminecă“.

Cronică.

Timișoara, 31 Octobrie n.

Avansamentul de la 1 Novembre în armata regulată. Pe temeiul românității numelor și a cunoștințelor — în parte — personale estragem din buletinul armatei următoarele șarje cari au avansat cu începere de la 1 Novembre a. c.

La rangul de majori: *Vincentiu Visoia* (reg. 22) și *Mihail Cimpoa* (reg. 69) la infanteriă.

La rangul de căpitani cl. I: *Iosif Martinu* (reg. 22), *Eugeniu Roșca* (reg. 37), *Nic. Huidu* (reg. 65), *George Cocian* (reg. 95), *Dion. Florian* (reg. 85). — Căpitani de cl. II: *Stefan Pălaru* (reg. 30), *Dav. Șapira* (reg. 24), *George Peia* (în institut geografic Viena), *Victor Moga* (profesor la școala de cadeți Viena), *Ioan Cheveresan* (reg. 50), *Aug. Toma* (reg. 11), *Ioan Băias* (reg. 83), *Alex. Bunaci* (reg. 5).

Locotenenți: *Nicolae Botezan* (reg. 62), *Victor Scarpa* (reg. 87), *Demetriu Bardosy* (reg. 37), *Vinc. Beran* (reg. 40), *Eugen Mihályi* (reg. 72), *Stefan Huidu* (reg. 37), *Demetriu Zurcan* (reg. 85), *A. Haniș* (reg. 56), *N. Sumonia* (reg. 3), *M. Hamsa* (reg. 91). — Sublocotenenți: *Virgil Piso* (reg. 14), *Mihail Nicula* (reg. 24), *Victor Lazar* (reg. 92), *Toma Danciu* (reg. 58), *Simeon Iancu* (reg. 47), *Victor Buibaș* (reg. 85), *Al. Brăila* (reg. 69), *Martin Jirca* (reg. 83).

La artileriă: *Elia Popist*, căpitan de I cl. Timișoara. — *H. Racucean* și *Ioan Reșca*, sublocotenenți.

La geniu: *Ant. Andrian*, cap. de I cl. în *Przemysl*. *Iuliu Coș* și *Victor Tompa*, locotenenți. *Robert Balaban*, sublocotenent.

La auditoriat: *Ioan Mihalțianu*, la rangul de vice-colonel (*Justiz-Referent* Timișoara); *Ioan Durda*, asemenea. Auditor-major: *Ioan Suran*.

Medici militari: *Aurel Anca* (I cl.), *Demetriu Dascăl* (II cl.).

În armata honvedimei: *George Horváth* (reg. 20) la rangul de vice-colonel. La rangul de căpitani cl. I: *Ioan Toacă* (reg. 2), *Eugen Aron* (reg. 4), *Carol Burza* (reg. 6). Obvin încă câteva nume cari par a fi românești, dar' ortografia lor este atât de maghiarizată în cât nu cutezăm a le reclamă ca române.

Zichy earăși pleacă... Contele *Zichy Jenő* se pregătește la o nouă expedițiune în *Caukaz*. Prima sa expedițiune a întreprins-o ca să descopere vechia patrie a maghiarilor, Din toată expedițiunea însă nu s'a ales de cât cu niște oale hangere și alte lucruri de casă de ale tatarilor și cerchezilor. Acum pleacă earăși. Dorim să afle ceea-ce până acuma înzădar a căutat: O patrie acomodată, ca toți să încapă într'nsa...

Epilog la aferul militar din Arad. Foile din Arad aduc știrea, că „eroul“ aferului militar din Arad colonelul *Csikós Alajos*, în urma unui ordin mai înalt este transferat din garaișoana de acolo. Drum bun!

Avis onor. nostri abonenți.

Unii dintré onor. nostri abonați ni-au notificat dorința, ca să publicăm câștigurile (*Ziehungen*, *sorshuzások*) diferitele losuri.

Asta ar ocupá însă mult spațiu, ear' o eventuală greșeală de tipariu, care ușor poate obveni când se publică mulți numeri deodată, ar pute naște seduceri neplăcute.

De aceea, ca totuși să putem împlini dorința on. nostri abonați, administrațiunea acestei foi a luat astfel de mēșuri, ca fiecărui abonat, care i-se va adresá cu astfelu de dorință, să-i poată satisface în particular.

Invităm dar' pe on. nostri abonați, ca să ne comunice soiul, numărul seriei și cel curent al losurilor sale, și noi îi vom răspunde în foaiă, dacă respectivul los a fost scos ori ba din urnă și ce câștig a obținut.

Acest serviciu îl vom face gratuit. Administrațiunea.

